

Korte samenvatting van de 30 aanbevelingen die verder uitgewerkt werden door de experts

Hieronder vindt u een verkorte versie van de 30 aanbevelingen.

1. Humanistisch onderzoek naar de betekenis van waardigheid tijdens het stervensproces voor Europeanen van deze tijd.

Voer participatief onderzoek (antropologisch) naar een vergrijzende bevolking in moderne samenlevingen. Ontwikkel ruimten om burgers de kans te geven te discussiëren en bouw een gemeenschap op rond hun bekommernissen omtrent waardigheid tijdens het stervensproces.

Aansluitende visie: 7. In waardigheid mogen sterven, omringd door een netwerk van familieleden en verwanten.

De aanbeveling houdt ook verband met:

- visie 11: Het stervenspaspoort.

2. Hulpmiddelen voor mensen met een beperking .

Voer onderzoek naar de stand van zaken bij de ontwikkeling van hulpmiddelen voor mensen met een beperking en ouderen. Dat onderzoek moet gebaseerd zijn op een evenwichtige multidisciplinaire benadering van het probleem door experts uit de technologische en sociale wetenschappen.

Aansluitende visie: 9. Mensen met een beperking als volwaardige leden van de samenleving.

3. Europese televisie – eenheid in verscheidenheid. Een permanent lab om te experimenteren met identiteitsopbouw en -uitdrukking (IdenTVLab).

Maak televisie die bijdraagt tot de opbouw van uiteenlopende vormen van Europese identiteit en tot de samenwerking tussen verschillende culturen.

Aansluitende visie: 10. Televisie aanwenden voor het creëren van een Europese identiteit.

4. Plug-and-play communicatie: ontwikkeling van standaarden voor slimme gadgets.

Ondersteun de visie van een slimme samenleving en beperk het risico op verspilling van middelen, door het standaardiseren van slimme gadgets. Standaardisering zal zorgen voor een minimumnorm op het vlak van veiligheid en privacy en garanderen dat slimme gadgets onderling kunnen communiceren, ongeacht merk of type.

Aansluitende visie: 12. Slimme samenleving.

5. Toekomstplanning en onderzoek naar het verkennen van duurzame opties van gedecentraliseerde energieproductiesystemen en het oplossen van energieconflicten.

Implementeer (foresight)onderzoek* naar de beleidsuitdagingen met betrekking tot de verschillende schaal en niveaus in de productie en distributie van energie, met het oog op het ontwikkelen van nieuwe opties voor gedecentraliseerde en duurzame energieproductie en het voorkomen van toekomstige conflicten.

Aansluitende visie: 13. Eindeloze energieproductie (onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Lokale en milieuvriendelijke energieproductie).

6. Platform voor de toekomst van onze arbeid in de komende uitnodigingen van het SSH-programma*.

Creëer binnen de komende uitnodigingen in het kader van het SSH-programma* een platform omtrent werken, op een lokaal, regionaal en globaal niveau. Dat platform moet onderzoek omvatten naar het herdefiniëren van de notie 'werken', 'flexicurity*', het evenwicht tussen werk en privéleven, basisinkomen, nieuwe jobs en sociale verantwoordelijkheid. Het platform moet ook in burgerparticipatie voorzien.

Aansluitende visie: 17. Waar een wil is, is werk (Werkgelegenheid voor iedereen. Een visie op een evenwichtige relatie tussen werk en privéleven, vrijwilligerswerk en volledige werkgelegenheid).

7. Stimuleer onderzoek naar het uitbreiden van de menselijke zintuiglijke capaciteiten

Stimuleer baanbrekend onderzoek naar bionica en mens-machine-interfaces die de menselijke zintuiglijke capaciteiten uitbreiden. De hoofdfocus moet daarbij liggen op de technologische toekomstverwachtingen maar ook op de kennis die gegenereerd wordt in recente studies en tijdens interdisciplinair onderzoek in psychologie, ethiek en filosofie.

Aansluitende visie: 19. Maak me menselijk! (Een droom over gezondheid en welzijn, technologie en ethiek).

8. Verbeter de ethische reflectie rond een wetenschappelijk gegronde organische en “bionische” productie.

Garandeer dat de ethische aspecten van de ontwikkeling van radicaal nieuwe genetische en technologische behandelingen systematisch onderzocht worden binnen ethische raden en adviescommissies op Europees niveau. Daarnaast moeten ethische interdisciplinaire onderzoeksprogramma's opgericht worden.

Aansluitende visie: 19. Maak me menselijk! (Een droom over gezondheid en welzijn, technologie en ethiek).

9. Optimaliseren van de stedelijke ruimte: naar compacte Europese ecosteden.

Zet pilootprojecten op en richt in Europa ecosteden op waar afvalbeheer, transport, gebruik van de stedelijke ruimte en energieconsumptie op een duurzame manier geregeld zijn. Die projecten moeten gepaard gaan met een aangepaste burgerparticipatie.

Aansluitende visie: 20. Een eigentijdse Europese stad in het jaar 2050.

10. Van CAP naar Europees Landbouwbeleid: terug naar de tuiniertraditie.

Zet foresightstudies* en comparatieve analyses op naar het landbouwpotentieel van de verschillende regio's in Europa, met als doel het ontwikkelen van een beleid gericht op het creëren van gebieden voor landbouwproductie van hoge kwaliteit doorheen Europa.

Aansluitende visie: 21. Bulgarije, de tuin van Europa.

11. Onderzoek naar het spanningsveld tussen gebruik van zeer complexe materialen en de recycleerbaarheid ervan.

Zet onderzoek op naar nieuwe materialen die zowel de vereiste technische prestaties leveren als gemakkelijk recycleerbaar zijn en onderzoek tegelijk nieuwe processen voor het recycleren van hoogperformante materialen.

Aansluitende visie: 22. Eco-techno toekomst.

12. Versterk de directe democratie door elektronisch stemmen (e-voting).

Burgers zouden via elektronisch stemmen vaker en op een vlottere manier moeten betrokken worden, bij parlamentsverkiezingen maar ook bij speciale beslissingen met impact op de ontwikkeling van de samenleving.

Aansluitende visie: 25. Link tussen de generaties en tussen ruimte en tijd.

13. Erkenningsbeleid.

Ontwikkel een nieuw onderzoeksgebied, 'Erkenningsbeleid' genoemd, dat focust op het promoten van de inherente uniciteit van streken, landen, regio's, waarden, tradities, enz. Het onderzoek moet bij voorkeur een participatief proces en/of actieonderzoek omvatten.

Aansluitende visie: 26. Eén Bulgarije, één Europa, één wereld – één geheel.

14. Maakt van Sofia een ecologische modelstad voor andere Europese hoofdsteden.

Richt een terdege gefinancierd interdisciplinair Europees 'EcoCity'-programma op ter ondersteuning van de overgang van Europese steden naar ecologische modelsteden en gericht op het uitwisselen van goede praktijken.

Aansluitende visie: 27. Sofia – de groene hoofdstad.

15. Overeenkomsten met boerenorganisaties over het vermijden van antibiotica en hormonen.

Stimuleer onder FP8* het onderzoek naar de ethische, juridische en filosofische status van dieren. Ontwikkel overeenkomsten over het vermijden van antibiotica en hormonen, die op lokaal of regionaal niveau geïmplementeerd worden maar geharmoniseerd op het Europese niveau.

Aansluitende visie: 31. Verantwoorde veeteelt in de EU.

16. Innovatieve participatieve structuren.

Implementeer vernieuwende experimenten met burgerparticipatie: grootschalig verkennend actieonderzoek*, op basis van het uitproberen van nieuwe methodieken en gebruik makend van nieuwe communicatietechnologieën die het politieke debat tussen burgers ondersteunen.

Aansluitende visie: 32: EU voor de mensen.

De aanbeveling houdt ook verband met:

- visie 36: Massacommunicatie vervangen door communicerende mensenmassa's (door de beschikbaarheid van communicatietechnologieën die de participatieve structuren ondersteunen).
- visie 42: Europese televisie (door het aanbieden van een medium voor die methoden).

17. De noodzaak van sociale innovaties voor de verouderende samenlevingen.

Onderzoek de mogelijk impact op de arbeidsmarkt van een overgangperiode tussen fulltime werken en volledige pensionering. De doelstelling hierachter is een eventuele herziening van het rigide pensioensysteem met strikte pensioenleeftijden dat momenteel het beleid ter zake kenmerkt.

Aansluitende visie: 33. De senior is een bron van hulp en kennis.

De aanbeveling houdt ook verband met:

- visie 17: Waar een wil is, is werk.
- visie 50: Steun voor het stichten en onderhouden van een gezin.

18. Promoot technische en sociale innovaties die de toegang tot en het gebruik van openbaar vervoer verbeteren.

Promoot technische en sociale innovaties gericht op de toegang tot vervoerschema's via een intelligent en interactief netwerk dat op een flexibele, gebruiksvriendelijke en ecologisch verantwoorde manier zowel het lokale als het grensoverschrijdende reizen integreert.

Aansluitende visie: 35. Milieuvriendelijk transport doorheen Europa.

19. Ontwikkel avatars die in staat zijn om op afstand op te treden als een fysieke weergave van onszelf.

Start onderzoek naar de talrijke aspecten van het aanmaken van avatars, zoals het onderzoek naar mens-machine-interfaces, technisch onderzoek, onderzoek naar de juridische en verzekeringsaspecten en naar de sociale impact.

Aansluitende visie: 36. Massacommunicatie vervangen door communicerende mensenmassa's.

20. Selecteer of ontwikkel planten en technieken voor gebieden met extreme klimaatomstandigheden.

Verhoog de inspanningen op het vlak van onderzoek, ontwikkeling en gebruik van planten en technologieën voor extreem natte en droge gebieden, die bestand zijn tegen extreme weersomstandigheden.

Aansluitende visie: 39. De voedselproductie in de EU is duurzaam.

21. Beleid inzake erkenning van migranten en vluchtelingen.

Maak het migratie- en vluchtelingenbeleid positiever en minder gefocust op gevaar. Zo'n positieve aanpak van het onderwijs-, cultuur-, migratie- en mediabeleid is nodig om het mentale kader van de burgers en de bureaucratie om te buigen in de richting van appreciatie voor migranten.

Aansluitende visie: 40. Versterken van taal en cultuur.

22. Stimuleer het gebruik van bioraffinaderijen*.

Implementeer een onderzoeksprogramma naar bioraffinaderijen* die op natuurlijke basis biologisch afbreekbare chemicaliën zullen produceren, ter vervanging van de

fossiele en dat zowel op Europees als op nationaal niveau en met een focus op het samenspel tussen de lokale en de internationale bioraffinaderijen*.

Aansluitende visie: 44. De ergste gevaren voor het milieu zijn afgewend.

23. Project voor het verspreiden en gebruiken van Finse beste praktijken* in andere landen.

Laat de verantwoordelijken voor het Finse beleid op het vlak van wetenschap en technologie Finlands innovatiesuccesverhaal voorstellen, terwijl andere EU-landen commentaar kunnen geven, zwakke punten aanduiden en aanvullende of alternatieve oplossingen suggereren.

Aansluitende visie: 45. Finland als pionier van innovatie.

24. Ga en herover het platteland!

Voorzie foresightonderzoek* gericht op het ontwikkelen van nieuwe toekomstvisies voor aantrekkelijke, hedendaagse levenswijzen op het platteland. Die foresightstudies* moeten rekening houden met mobiliteit, cultureel en politiek leven, werkgelegenheid en het evenwicht tussen productie en recreatie op het platteland.

Aansluitende visie: 49. Ga naar het platteland!

25. Europees geïntegreerd beleid rond het delen van werk.

Creëer op het Europese niveau een geïntegreerd beleid met het oog op de nieuwe manieren van werken en vormen van werkgelegenheid. De nieuwe geïntegreerde Europese werkmodellen moeten gebaseerd zijn op interdisciplinair onderzoek en een overzicht van bestaande internationale studies over verschillende werkmodellen.

Aansluitende visie: 53. Een gelukkige dag – Dinsdag 16 april 2045.

26. Ontwikkel een stedelijke infrastructuur die een multigenerationele levensstijl ondersteunt.

Stimuleer de ontwikkeling van mobiele en communicatietechnologieën die multigenerationele families ondersteunen. Streef in het stadsontwerp en bij infrastructurele ontwikkelingen naar een omgeving die aangepast is aan grote families en hun naargelang van de levenscyclus veranderende behoeften.

Aansluitende visie: 56. Een traditioneel, multigenerationeel familiemodel in de Europese Unie.

27. Moedig in de codes voor behoorlijk bestuur* gepensioneerden aan om bezig te blijven.

Europese ondernemingen moeten aangemoedigd worden om Ouderenraden op te zetten, met het oog op het gebruik van de kennis en knowhow van hun voormalige werknemers in adviserende teams.

Aansluitende visie: 59. Een rustige oude dag – op actieve wijze.

28. Wereldwijde samenwerking in de ruimtevaarttechnologie.

Creëer een draagvlak voor een wereldwijde onderzoekssamenwerking, onder de vorm van een nieuw megaprogramma, naar analogie met het ruimtevaartprogramma van de jaren 1960, en om het democratische gehalte van het proces te garanderen. Dit programma moet internationaal gefinancierd worden en als algemene doelstelling de overleving voor ogen hebben van de menselijke cultuur, wanneer de aarde opgebruikt raakt.

Aansluitende visie: 60. Verkenning van de ruimte als toekomstige oplossing.

29. Project voor het verkennen van een globale bestuursvorm.

Verken de voorwaarden voor een transnationale bestuursvorm die bijdraagt tot een wereldwijde rechtvaardigheid en vrede. Het 8e Kaderprogramma* moet beginnen met het opzetten van educatieve en uitwisselingsprogramma's voor het tot stand brengen van een wereldburgerschap met bijbehorende identiteit.

Aansluitende visie: 63. Een rooskleuriger toekomst, of slechts een droom?

30. Stimuleer onderzoek naar mens-machine-interfaces.

Ontwerp nieuwe interfaces tussen mensen en machines die een ruimere perceptie van zintuiglijke informatie mogelijk maken. Dat werpt heel wat problemen op die om onderzoek vragen: technische, maar ook maatschappelijke en ethische (gezondheids- en veiligheids)problemen.

Aansluitende visie: 69. Natuurlijke toegang tot ICT-diensten, van eender waar!

Woordenlijst

Actieonderzoek:

"Actieonderzoek... is er zowel op gericht bij te dragen tot de praktische bekommernissen van mensen in een onmiddellijke probleemsituatie als tot het vooruithelpen van de doelstellingen van de sociale wetenschap. Actieonderzoek heeft dus de dubbele ambitie om een systeem te bestuderen en om met de leden van dat systeem samen te werken aan het veranderen ervan in wat als de gewenste richting wordt beschouwd. Die dubbele doelstelling bereiken vereist de actieve medewerking van zowel onderzoeker als klant en illustreert dus het belang van 'co-learning' (coöperatief leren), als een primair aspect van het onderzoekproces." O'Brian, Rory, An Overview of the Methodological Approach of Action Research (onze vertaling).

Behoorlijk bestuur

Behoorlijk bestuur (corporate governance) verwijst naar alle processen, gebruiken, beleid, wetten en instellingen die een invloed hebben op de manier waarop een bedrijf of onderneming geleid, beheerd en gestuurd wordt. Behoorlijk bestuur omvat ook de relaties tussen de talrijke betrokken partijen (stakeholders) en de doelstellingen die de onderneming nastreeft. De belangrijkste betrokken partijen zijn de aandeelhouders, de raad van bestuur, het personeel, de klanten, de kredietverstrekkers, de leveranciers en de hele gemeenschap.

Beste praktijken:

Methoden en technieken die systematisch betere resultaten hebben opgeleverd dan met andere middelen het geval was en die daardoor dienst doen als na te streven referentieprestaties. Er bestaat evenwel geen enkele praktijk die in alle omstandigheden en voor iedereen de beste is. Beste praktijken blijven ook nooit erg lang de beste, aangezien mensen altijd weer betere manieren vinden om dingen te verrichten. <http://www.businessdictionary.com/definition/best-practice.html> (eigen vertaling).

Bioraffinaderij

De technologie achter een bioraffinaderij is vergelijkbaar met die van een olie/petroleumraffinaderij maar de brandstof, chemicaliën of warmte worden geproduceerd op basis van biomassa, dat wil zeggen hout, suikerriet, ... Dat drukt het volume afval en maakt landbouw en industrie duurzaam. Bovendien draagt bioraffinage ook bij tot het vervangen van fossiele brandstoffen en energiebronnen, waarvan de reserves beperk/eindig zijn.

Flexicurity:

Flexicurity – “flexizekerheid” is “...een graad van zekerheid omtrent een job, werkgelegenheid, inkomen en de combinatie van werk en privéleven die de arbeidsmarkt beter doet werken en de carrières en privélevens van werknemers met een relatief zwakke positie makkelijker combineerbaar maakt. Flexizekerheid kan ook gebruikt worden om de (kwaliteit van de) deelname aan de arbeidsmarkt en de sociale inclusie te vergroten. Tegelijk garandeert flexizekerheid een zekere numerieke (zowel extern als intern), functionele en loonflexibiliteit, die de arbeidsmarkt (en individuele ondernemingen) in staat stelt om zich tijdig en op een adequate manier aan te passen aan veranderende omstandigheden, teneinde hun concurrentiekracht en productiviteit te behouden en te verbeteren.” (Wilthagen en Tros, 2004). Employment in Europe, 2006, European Commission.

Foresightanalyse

Een foresightanalyse is een methode die probeert te beschrijven wat in de toekomst zou kunnen gebeuren, door het niveau van de onzekerheid naar beneden te halen. Voor een foresightanalyse moeten eerdere en huidige trends geanalyseerd worden en niet alleen de grote trends, maar ook de kiemen van verandering, de zogeheten zwakke signalen.

FP7, FP8

De kaderprogramma's (Framework programmes, afgekort FP) vormen het belangrijkste financieringsinstrument van de Europese Unie ter ondersteuning van het onderzoek en de technologische ontwikkeling, met het oog op een toename van de groei, de concurrentiekracht en de werkgelegenheid in Europa. Alle onderzoeksgerelateerde acties van de EU zijn opgenomen in de FP's. Eén FP bestrijkt meer dan één onderwerp en discipline en uiteenlopende onderzoeken en individuele onderzoekers kunnen verzoeken om financiering uit de budgetten van zo'n FP. FP7 slaat op de periode van 2007 tot 2013, terwijl FP8 weer de volgende periode bestrijkt.

Gesloten cycli

Een gesloten cyclus wil zeggen dat een systeem in zijn eigen behoeften voorziet en alle of de meeste dingen die het voortbrengt hergebruikt. In de landbouw wordt hiermee verwezen naar de procedure waarbij afval (plantenresten en dierlijke mest) hergebruikt wordt en zo de productie van afval, het energieverbruik en het gebruik van pesticiden vermeden of minstens verkleind worden.

Organisch, intelligent en levend (zich aanpassend) netwerk:

In de meeste gevallen is een zich aanpassend netwerk een adaptief systeem dat zijn structuur aanpast op basis van externe of interne informatie die tijdens de leerfase door het netwerk stroomt. (bron: wikipedia, onze vertaling)

SSH

SSH staat voor Socio-Economic Sciences and Humanities (Sociaal-economische en geesteswetenschappen) en vormt een thematisch onderdeel van FP7*. SSH richt zich op het ondersteunen van gemeenschappelijk Europees onderzoek op het vlak van sociale en geesteswetenschappen. Die onderzoeksactiviteiten worden door de Europese Unie gefinancierd en bepaalde belangrijke onderzoeksterreinen worden vooraf vastgelegd, om voor gemeenschappelijke uitdagingen gemeenschappelijke Europese oplossingen te vinden. Een dergelijk programma maakt de Europese onderzoekinfrastructuur efficiënter en minder duur, aangezien de middelen geharmoniseerd worden en onderzoekers gemeenschappelijke kennis verwerven over de onderzoekscultuur van andere lidstaten.